

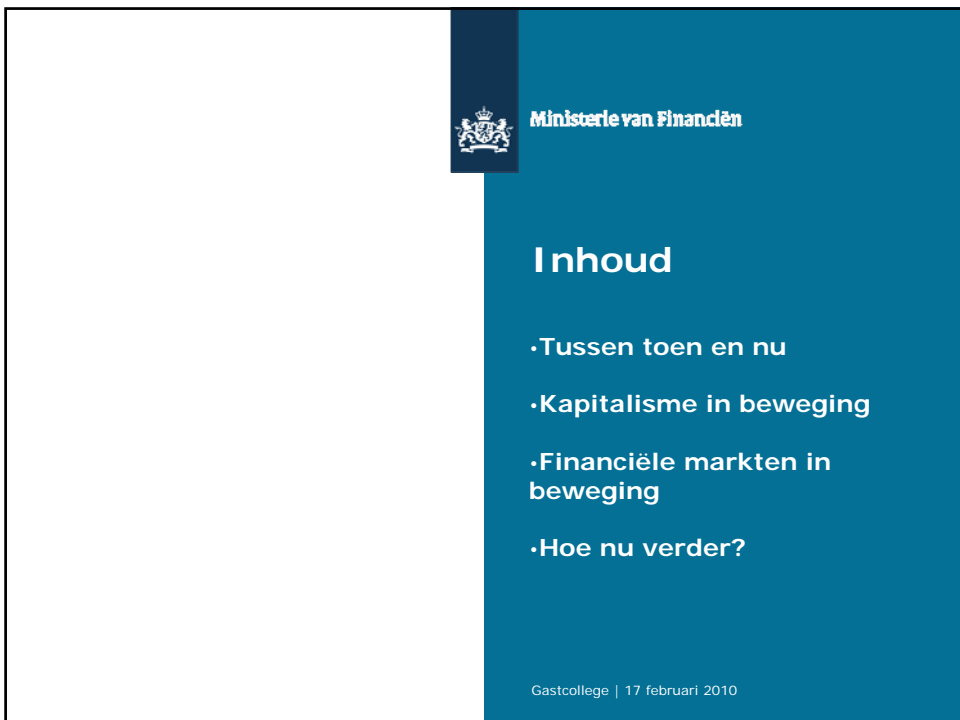

Ministerie van Financiën

Kapitalisme na de crisis

Minister Bos

Gastcollege | 17 februari 2010

Ministerie van Financiën

Inhoud

- Tussen toen en nu
- Kapitalisme in beweging
- Financiële markten in beweging
- Hoe nu verder?

Gastcollege | 17 februari 2010

Tussen toen en nu

3

Kapitalisme na de crisis
Gastcollege | 17 februari 2010

Tussen toen en nu

**Financiële crises zijn terugkerende bron
instabiliteit wereldeconomie**

1997: Aziëcrisis

2000: Dotcomcrisis

2007: Kredietcrisis

**Huidige kredietcrisis is een stelselcrisis:
Overheidsingrijpen noodzakelijk om systeem
overeind te houden.**

4

Kapitalisme na de crisis
Gastcollege | 17 februari 2010

Tussen toen en nu

Kredietcrisis heeft hoge maatschappelijke kosten

- › Minder vertrouwen in financiële sector
- › Stokkend betalingsverkeer
- › Krimpemde economie

Rekening voor de overheid:

- › Garanderen deposito's
- › Redden systeembanken
- › Teruglopende belastinginkomsten

Kapitalisme in beweging

Tot 1970:

- › Nationale oriëntatie
- › Nationale schaalvoordelen
- › Afnemende ongelijkheid
- › Invloed bonden en overheid
- › Focus op reële economie

Kapitalisme in beweging

Na 1970:

- › Globalisering
- › Schaalvergroting op wereldmarkten
- › Toenemende ongelijkheid
- › Afnemende rol bonden en overheid
- › Dominantie financiële economie

Kapitalisme in beweging

Globalisering

- › Vrijere internationale markten
 - » Interne Europese markt
 - » GATT
- › Meer handel tussen landen

Kapitalisme in beweging

Effecten globalisering → Meer welvaart

Maar ook:

- › **Toenemende inkomensongelijkheid**
- › **Belang locatiebeslissing multinationals**
- › **Beleidsconcurrentie overheden**
- › **Toenemende kans op globale crisis**

Financiële markten in beweging

Effecten globalisering op financiële markten

- › **Deregulering en liberalisering**
- › **Internationale markt maar nationaal toezicht**
- › **Toenemende complexiteit**
- › **Toenemende kans op globale crisis**

Financiële markten in beweging

20 jaar geleden

- › Bedaarde sector met nationale oriëntatie
- › Dominantie commerciële banken
- › Relatie Bank en klant centraal: sparen en lenen
- › Nauwelijks grote overnames

Financiële markten in beweging

Nu

- › Meer concurrentie
- › Nieuwe partijen: investeringsbanken, private equity, hedge funds
- › Focus op fusies en overnamen ipv op ondernemerschap
- › Transactie op financiële markten centraal
- › Activistisch aandeelhouderschap

Financiële markten in beweging

Financiële sector wordt wereld op zich:

- eigen gemeenschap met eigen normen en eigen moraal
- alles is verhandelbaar; niets is meer geworteld
- nieuwe machtsverhoudingen tussen bedrijven en overheid, tussen bestuur en werknemers

Hoe nu verder?

Vier zielen in één borst

- › Als consument willen we goedkoop
- › Als belegger willen we rendement
- › Als werknemer willen we werk- en inkomenszekerheid
- › Als burger willen we zeggenschap

Hoe nu verder?

Probleem

- Als consument/belegger kunnen we zelfstandig kiezen
- Als werknemer/burger :kiezen we zelfstandig of accepteren we de gevolgen?

Hoe nu verder?

Zijn er alternatieven?

Friedman e.a:

Nee, want we zitten in een Golden Straight Jacket

Hoe nu verder?

Zijn er alternatieven?

JA, ER ZIJN WEL DEGELIJK ALTERNATIEVEN

Hoe nu verder?

- › **Internationale coördinatie**
- › **Nationale kwaliteitsstrategie (Scandinavië)**
 - » **Breed welvaartsbegrip**
- › **Borgen financiële stabiliteit**
 - » **Toezicht**
 - » **Complexiteitsreductie**

Hoe nu verder?

Internationale coördinatie

- Globale problemen eisen globale aanpak
- Globale aanpak voorkomt race to the bottom
- › Voorbeelden:
 - » **Klimaat**
 - » **Milieuvervuiling**
 - » **Belastingparadijzen**

Hoe nu verder?

Nationale kwaliteitsstrategie

- **Bedrijven komen niet alleen af op lage belastingen.**
- **Belangrijke vestigingsplaatsfactoren:**
 - Geschoold personeel
 - Infrastructuur
 - Professionele overheid
- **Scandinavische landen en ook Nederland combineren sociaal en duurzaam beleid met goede score vestigingsklimaat**

Hoe nu verder?

Borgen financiële stabiliteit

Maatregelen:

- Strengere internationale regels kapitaaldekking
- Effectief internationaal toezicht
- Verantwoorde beloningsstructuren

Vraag: is dit voldoende?

Hoe nu verder?

Afschermen i.p.v. temmen

Gangbare toezichtmodel

23

Kapitalisme na de crisis
Gastcollege | 17 februari 2010

Ministerie van Financiën

Vragen?

Gastcollege | 17 februari 2010